

Udgivet 20.03.2024

Regler for økologisk planteavl

Det følgende giver i kort form overblik over de vigtigste regler inden for økologisk planteavl.

Af Birgit Ingvorsen

Oversigten samler EU-regler og Brancheanbefalinger samt giver eksempler på omlægningsforløb. En fuldstændig oversigt over EU-regler findes i Landbrugsstyrelsens [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](https://lbst.dk/tvaergaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion) (<https://lbst.dk/tvaergaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion>). Se: lbst.dk/okologi (<https://lbst.dk/tvaergaende/oekologi>).

Omlægning

- Anmodning om certificering og anmeldelse af omlægning af nye arealer kan ske året rundt og på alle datoer. Arealerne kan tidligst påbegynde omlægning, når Landbrugsstyrelsen har modtaget anmeldelsen.
- Hele bedriften skal have påbegyndt omlægning til økologisk produktion inden for to år. Hvis dette ikke ønskes, anmeldes det som samtidig drift af en ikke-økologisk produktionsenhed.

Omlægningsperioder og status for afgrøder

Afgrødetyper	Konventionel afgrøde	Omlægningsafgrøde	Økologisk afgrøde
Etårige afgrøder (korn, majs, roer, grønsager m.fl.)	Afgrøden er sået før påbegyndt omlægning, eller afgrøden høstes mindre end 12 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning.*)	Afgrøden er sået efter påbegyndt omlægning, og afgrøden høstes mindst 12 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning.	Afgrøden er sået mindst 24 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning.
Græs/permanent græs (inkl. kløvergræs, frøgræs, kløverfrø, lucerne)	Afgrøden høstes mindre end 12 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning.*)	Afgrøden høstes mindst 12 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning.	Afgrøden høstes mindst 24 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning.
Flerårige afgrøder (frugt og bær, pyntegrønt)	Afgrøden høstes mindre end 36 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning.		Afgrøden høstes mindst 36 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning.

*) Se dog undtagelse for proteinafgrøder til foder ("20 pct-regel").

Undtagelser for afgrøder til foder og afgræsning

- Proteinafgrøder, der høstes i første omlægningsår (0-12 måneder efter, jorden er påbegyndt omlægning), kan indgå i en økologisk foderration med op til 20 pct. til egne dyr på bedriften. Enårige proteinafgrøder (bælgsæd) som ærter, hestebønner, lupin eller blandinger af korn og bælgsæd skal sås efter omlægningen. Flerårige afgrøder som kløvergræs og lucerne kan være etableret inden omlægning. 20 pct. af foderrationen beregnes pr. dyr pr. år undtagen for bedrifter, der er omfattet af "[Brancheanbefalinger for økologiske kreaturer](#)" ([/regler/brancheanbefalinger-for-oekologiske-kreaturer/](#)) (økologiske mælkeproducenter og kødkvægsproducenter). De 20 pct. beregnes pr. dyr pr. dag. Desuden skal græsmarker på bedriften omfattet af Brancheanbefalingerne være påbegyndt omlægning senest 22. april 2024.
- Omlægningsafgrøder fra egen bedrift kan indgå med op til 100 pct. i en økologisk foderration. Indkøbte omlægningsafgrøder kan indgå med op til 25 pct. i en økologisk foderration. Indkøbte omlægningsafgrøder og foder fra egne førsteårsmarker må tilsammen kun udgøre 25 pct. af den samlede foderration.
- Økologiske svin eller fjerkræ kan bruge græsmarker i første omlægningsår (0-12 måneder, efter jorden er påbegyndt omlægning) som udeareal. Det skal fremgå af en foderplan, at græsset ikke udgør mere end 20 pct. af den samlede foderration.
- Økologiske får, geder og kødkvæg (fra bedrifter som ikke er omfattet af "[Brancheanbefalinger for økologiske kreaturer](#)" ([/regler/brancheanbefalinger-for-oekologiske-kreaturer/](#))) kan afgræsse græsmarker i første omlægningsår i en periode, der svarer til 20 pct. af foderrationen på årsbasis (ca. to måneder).
- Malkekvæg og kødkvæg fra bedrifter, der er omfattet af Brancheanbefalinger for økologiske kreaturer, kan ikke afgræsse omdriftsgræsmarker i første omlægningsår, men kan afgræsse ekstensive, permanente græsmarker i første omlægningsår i en periode, der svarer til 20 pct. af foderrationen på årsbasis (ca. to mdr.).

Såsåed og plantemateriale

- Der skal bruges økologisk fremavlet udsæd af passende sorter. Hvis det ikke er tilgængeligt, kan der bruges udsæd med omlægningsstatus. Hvis der ikke kan fremskaffes økologisk udsæd/omlægningsudsæd, kan der bruges konventionel, ubejdset udsæd.
- Der er forbud mod genetisk modificerede planter.
- Udplantningsplanter skal være økologisk fremdrevne/fremavlede, inkl. juletræer.
- Der må ikke være parallelavl. Det vil sige, at der ikke må dyrkes samme planteart på en økologisk mark/enhed og på en ikke-økologisk mark/enhed. Hvis alle marker er påbegyndt omlægning, er der ikke risiko for parallelavl. F.eks. er vinterbyg og vårbyg samme art. Slæt ifm. permanente græsmarker giver særlige problemer.

Se den økologiske frødatabase

Se den økologiske frødatabase OrganicXseeds (<https://www.organicxseeds.dk/>)
(<https://www.organicxseeds.dk/>)

Gødning

- Der må maks. bruges en mængde gødning, der svarer til 170 kg total N/ha. Der må bruges ikke-økologisk gødning fra bilag 2 i Vejledning om Økologisk jordbrugsproduktion op til dokumenteret behov.
- Det er ikke tilladt at bruge kunstgødning, men der kan bruges visse ikke-kvælstofholdige gødningstyper, f.eks. patentkali, svovl, mikronæringsstoffer, kalk. De tilladte gødningstyper fremgår af bilag 2 i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#)

(<https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion>), og betingelser for anvendelse fremgår af bilag 2.1.

- Der må f.eks. ikke bruges gylle, som er forsuret med svovlsyre eller kommunalt slam på økologiske arealer.
- Kartoffelsaft, saft fra grønpiller, frugtsaft, vinasse og lign. er tilladt som ikke-økologisk gødning, hvis det kun er tilsat lovlige tilsætningsstoffer (konservering med svovlsyre er f.eks. ikke tilladt).
- Det er tilladt at bruge halmaske fra ikke-økologisk halm fra eget fyr, men ikke fra andre bedrifter/varmeværker.
- Det er ikke tilladt at bruge pesticider og kemiske bejdsemidler.
- Ved brug af ikke-økologisk gødning er der krav om dokumentation af, hvorfor det ikke er muligt at skaffe en tilstrækkelig mængde økologisk gødning på bedriften samt en skriftlig erklæring om, hvad man har gjort for at finde økologisk gødning.
- Harmonikrav og fosforregulering for økologiske bedrifter følger de generelle regler. Den generelle N-kvotefor bedriften må ikke overskrides.
- Bedrifter med tre- eller femårigt tilsagn om økologisk arealtilskud og bedrifter, der søger bioordningen økologisk arealstøtte kan vælge et N-loft på enten maks. 107 kg udnyttet N/ha harmoniareal (basistilskud) eller maks. 65 kg udnyttet N/ha harmoniareal (N-tillæg til basistilskuddet). Bemærk, at kvoten kan blive reduceret for eftervirkning af pligtige eftergrøder.
- Alle bedrifter med kreaturer, der er omfattet af Brancheanbefalinger, skal overholde maks. 107 kg udnyttet N, uanset om de søger økologitilskud eller ej.

Sædskiftekrav

- På alle økologiske bedrifter er der krav om mindst 20 pct. bælgafgrøder i sædskiftet og mindst 50 pct. kulstoflagrende afgrøder af bedriftens samlede økologiske areal. I bilag 11 i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion) (<https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion>) findes en liste over hovedafgrøder, der opfylder sædskiftekravene.
- Efterafgrøder, udlæg og mellemafgrøder – både pligtige og frivillige – kan også opfylde sædskiftekrav.

Plantelogsbog

- Gødning, plantebeskyttelsesmidler og høstet afgrøde skal registreres i en logbog for hver enkelt mark. For gødning skal dato for udbringning, gødningstype, status og mængde (tons) fremgå. For plantebeskyttelsesmidler skrives dato, navn, metode og årsag til anvendelse. Ved høst oplyses afgrøde, høstmåned, en skønnet mængde og økologisk status. F.eks. skal hvert slæt græs registreres med et skønnet udbytte. Dokumentation for modtaget/afsat gødning skal også altid findes på bedriften (skema B1).

Skel og adskillelse af produkter

- Der skal være tydelige fysiske skel mellem økologiske og ikke-økologiske arealer, så der ikke kan ske sammenblanding eller forurening af afgrøder.
- Maskiner og udstyr, der bliver brugt til ikke-økologiske afgrøder, skal rengøres inden brug i en økologisk afgrøde. Der skal redegøres for relevante rengøringsprocedurer ved kontrol.

Vær opmærksom på

- At Landbrugsstyrelsen certificerer bedriften og kontrollerer den mindst en gang om året.
- At du skal indsende årlig indberetning om bedriften hvert år i økologiskemaet senest den 22. april.
- Alle væsentlige ændringer indberettes året rundt i økologiskemaet.

- Økologer skal kunne dokumentere, at de har brugt den rigtige såsæd – og at den ikke er genetisk modificeret (GMO-fri).
- At du ikke har gødningsrester eller ikke-tilladte kemikalier stående, når alle arealer på bedriften er påbegyndt omlægning.
- At økologer skal have en ajourført markgødningsplan uanset bedriftens og husdyrholdets størrelse.
- At økologer, der importerer husdyrgødning, skal være tilmeldt registret for N-afgiftsfritagelse.
- At du kan søge tilskud til økologisk dyrkede arealer hvert år i fællesskemaet senest 22. april. Se: lbst.dk/tilskudsguide (<https://lbst.dk/tilskud-selvbetjening/tilskudsguide>)
- At gødningsbetingelserne for økologisk arealtilskud (65 eller 107 kg udnyttet N) gælder for hele bedriftens harmoniareal uanset om markerne drives økologisk eller ej.

Eksempel på omlægning til økologisk planteproduktion

Eksempel på omlægning til økologisk planteproduktion januar

(/media/fgdh3ugj/3_2_eksempel_omlaegning_plante_januar_februar_2024.pdf)

(/media/22sfl1tl/3_2_eksempel_omlaegning_plante_januar_2023.pdf)

Eksempel på omlægning til økologisk planteproduktion august

(/media/nbhlq0vd/3_3_eksempel_omlaegning_plante_august_februar_2024.pdf)

Hent faktaark

Hent faktaarket Regler for økologisk planteavl (PDF, fire sider) (/media/2x5f1qi0/regler-for-oekologisk-planteavl-2024_jabp_web.pdf)

(/media/om4a1nz2/3_1_regler-for-oekologisk-planteavl_2023.pdf)

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

For mere information

Birgit Ingvorsen

Chefkonsulent

Regler, tilskud

+45 23 74 37 98

biin@icoel.dk